Programma Ruimte voor de Rivier 2.0

Factsheet Hattem

Ruimte voor de Rivier 2.0

Door klimaatverandering krijgen we steeds vaker te maken met extreem weer, zoals heftige regenbuien. Rivieren moeten dan in korte tijd veel water afvoeren. De kans op overstromingen neemt toe. Ook dan willen we droge voeten houden. Zeker omdat de ruimtedruk in Nederland groot is. Daarom heeft de rivier op sommige plekken meer ruimte nodig. Waar straks te weinig ruimte is, reserveren we nu ruimte voor de rivier.

Wat gebeurt er?

Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 heeft onderzocht waar in de toekomst knelpunten in het rivierengebied ontstaan. Ook zijn er gesprekken gevoerd met onder andere gemeenten en maatschappelijke organisaties. Op basis hiervan heeft het programma in september 2026 een voorstel uitgebracht aan het kabinet. Daarin staat op welke locaties ruimte gereserveerd kan worden om aan de rivier te geven. Begin december 2026 neemt het kabinet een besluit op basis van het voorstel. Tot die tijd is er nog niets besloten.

Het besluit gaat over het laten vervallen of behouden van reserveringen en het aanwijzen van globale locaties om nieuwe ruimte te reserveren. Dit betekent dat voor de aan te passen bestaande reserveringen en de globale locaties de precieze grenzen van de reserveringsgebieden nog niet vaststaan. Ook nemen we nu nog geen maatregelen. We houden nu alleen de ruimte beschikbaar om in de toekomst maatregelen te kunnen nemen. Vanaf 2027 stellen we het precieze gebied van een reservering vast in afstemming met de omgeving. Tegelijkertijd zoeken we naar kansen voor bijvoorbeeld natuurherstel, de scheepvaart of recreatie. Medeoverheden, zoals gemeenten, waterschappen en provincies, hebben inspraak in dit proces. Ook inwoners kunnen op dit besluit reageren.

Wat betekent dit voor gemeenten en inwoners?

Bij het reserveren van locaties kijkt het programma altijd naar het huidige gebruik en ontwikkelingen op deze locaties. Zo voorkomen we zoveel mogelijk dat plannen elkaar in de weg zitten. Als een eenmaal gebied gereserveerd wordt, gelden er extra regels. Kleinschalige of tijdelijke ontwikkelingen zijn vaak nog toegestaan, maar grootschalige projecten zijn niet zomaar meer mogelijk. Denk aan een nieuwe woonwijk, de bouw van een appartementencomplex of een grote bedrijfsuitbreiding. De komende tijd werken we uit wat dit concreet betekent. Ook bepalen we of en op welke manier er compensatie komt voor mensen die hierdoor geraakt worden.

Een reservering van ruimte voor de rivier kan lokaal impact hebben. Bijvoorbeeld op gemeenten, inwoners en ondernemers die de ruimte nu gebruiken. Of die hier plannen hebben voor in de toekomst. We begrijpen dat deze gebruikers zich zorgen kunnen maken over een reservering van het gebied. En dat zij zo snel mogelijk duidelijkheid willen. We werken aan de antwoorden op deze vragen.

Wat staat er in dit document?

In dit document lees je specifieke informatie uit het voorstel over de reservering in Hattem. We leggen uit waarom het voorstel is juist deze locatie te reserveren, wat het knelpunt in de rivier is en welke maatregelen in de toekomst passend kunnen zijn.

Hoe nu verder?

De besluiten vanuit het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 maken deel uit van het Ontwerp Nationaal Waterprogramma 2028-2033 (NWP). Daarin staat al het beleid over de Nederlandse rivieren. Het NWP wordt eind december 2026 gepubliceerd. Vanaf dat moment kan iedereen hier een half jaar lang op reageren. Op het Platform Participatie lees je hoe dat werkt. Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 communiceert zelf ook over dit proces. Alle reacties worden door het Rijk beoordeeld en verwerkt in een openbare reactienota.

Meer informatie

Op onze website vind je meer informatie. Je kunt je hier ook abonneren op onze nieuwsbrief of aanmelden voor de webinars waarin we geïnteresseerden elk kwartaal bijpraten.

Figuur 1 Globale locatie Hattem.

Hattem

In Hattem is nog geen gebied gereserveerd voor de rivier. Het voorstel is om hier voor de toekomst wel ruimte te reserveren. Zie de kaart voor de globale locatie die daarvoor is aangewezen. Het gaat om ongeveer 200 tot 300 hectare grond.

Waarom is hier ruimte nodig?

Door klimaatverandering neemt de hoeveelheid water toe en stijgen de waterstanden. Daarom moeten we iets doen om het risico op overstromingen te beperken. Er zijn twee opties: de dijken verder verhogen, óf de rivier meer ruimte geven zodat de waterstanden verlagen.

Er is een versmalling van de IJssel tussen Zwolle en Hattem. Bij hoogwater kan het water hier minder makkelijk doorheen stromen. Zo'n versmalling in de rivier zorgt bij Zutphen en ook verder in de richting waar het water vandaan komt voor hogere waterstanden.

Figuur 2 Versmalling in de rivier bij Zwolle. De cirkel geeft het smalste deel aan.

De dijken bij Zwolle kunnen niet veel verder verhoogd worden. Dijkverhoging bij Zwolle, aan de oostkant van de IJssel, is lastig. Er staan gebouwen op de dijk. Daarom is dijkversterking beperkt mogelijk. Ook technisch is een verhoging van de dijk moeilijk. Als we de dijk bij Zwolle verhogen, wordt hij ook breder richting de rivier. Dit zou leiden tot een verdere versmalling van de IJssel en dat is niet gewenst.

Ook bij Hattem, aan de westkant van de IJssel, zijn de mogelijkheden voor dijkverhoging beperkt. De stad ligt direct aan de dijk. De dijk kan niet veel meer verhoogd worden zonder dat het zicht van de stad op de rivier verloren gaat. Dat zou ten koste gaan van de relatie tussen stad en rivier.

Onvoldoende ruimte in de uiterwaarden. Het is ook mogelijk om in de uiterwaarden meer ruimte voor de rivier creëren. Daardoor zakken de waterstanden. Het Programma stelt deze maatregel voor als onderdeel van de oplossing. Maar er is in het uiterwaardengebied niet veel ruimte meer beschikbaar: de rivier is hier smal en er zijn al eerder maatregelen genomen. De maatregelen die hier nu nog mogelijk zijn, laten de waterstanden niet genoeg zakken als de hoeveelheid water in de toekomst verder toeneemt.

Het is nodig om nu ruimte te reserveren of te behouden. Zo houden we de optie open om het knelpunt in de toekomst op te lossen. Als we dit knelpunt in de toekomst willen oplossen, moeten we zorgen dat de rivier meer ruimte krijgt om het water af te voeren. Daar zijn verschillende mogelijkheden voor. We kunnen de dijk bijvoorbeeld een stukje naar achteren te leggen, dus verder landinwaarts. Zo vergroten we het gebied waar de rivier kan stromen en kan het water in de IJssel rond Zwolle en Hattem zakken. Een andere optie is de aanleg van een bypass. Dit is een aangelegde omleiding waar water doorheen kan stromen bij hoogwater. De bypass zorgt ervoor dat de versmalling verdwijnt, het water beter kan doorstromen en de stijging van de waterstand afneemt. Voor deze omleiding is geen ruimte meer buitendijks. Daarom moet de omleiding binnendijks lopen, dus landinwaarts van de dijk.

Figuur 3 Dijkverhogingen bij Zwolle en Hattem zijn lastig.

Waarom hebben jullie gekozen voor deze locatie? En niet verderop langs de rivier of aan de overkant?

Om de versmalling van de IJssel bij Hattem en Zwolle op te lossen, is ruimte nodig op de locatie zelf. Het probleem kan niet op een andere plek verderop langs de rivier opgelost worden. De kern van Zwolle ligt aan de overkant tegen de rivier aan. Hierdoor is een oplossing aan de overkant niet mogelijk.

Huidig gebruik en ontwikkelingen in het gebied

Bij het reserveren van locaties kijkt het programma altijd naar het huidige gebruik en ontwikkelingen op deze locaties. Zo voorkomen we zoveel mogelijk dat plannen elkaar in de weg zitten. In Hattem bevinden zich woningen en bedrijfspanden in de omgeving van de globale locatie. Ook wordt het gebied gebruik voor landbouw. Hattem Noordwest is aangewezen als potentiële woningbouwlocatie. Vanaf 2027 zal het programma in goed overleg met gemeenten de precieze begrenzing van de reservering bepalen.

Deze factsheet is een uitgave van:
Programma Ruimte voor de Rivier 2.0

Vragen over reserveringsgebieden?
Neem contact met ons op via
info@ruimtevoorderivier.nl.